

i viss mån från Guds hus till de förnämas och rikas grafkapell. Man kan förstå denna synpunkt, men måste beklaga dess genomförande.

Östgötakyrkornas historia är ännu icke skrifven, men med kännedom om i huru många af dem Hörberg fått måla altartaflor kan man som ganska säkert antaga, att han spelat en ej ringa roll som smakråd åt socknarna. Han levererade ju till och med ritningar till sina förslag. Hans historiska betydelse blir gifvetvis större härigenom, äfven om eftervärlden icke kan skänka sitt gillande åt denna gren af hans verksamhet.

Sigurd Erixon.

En bondgård i Småland 1714.

Postforslingen har i vårt land åtminstone från 1636 och — med ett mycket kortvarigt afbrott år 1718 — till inpå senare hälften af 1800-talet ålegat åboarne på vissa till postföringen indelade kronohemman, och tillsynen öfver det sätt, hvarpå dessas postbönder framförde posten och vårdade hemmanet, var sedan slutet af 1600-talet uppdragen åt postinspektorerne, d. v. s. de postmästare som innehade postkontoren i länsstäderna. Postinspektorerne gjorde årliga resor till sina underlydande postbönder dels för att utbetala till bönderna den kontanta ersättning de kunde hafva att få för postföring, dels ock för att tillse, hur gården vårdades, om posthästarne voro i godt skick o. s. v.

Vid en dylik inspektionsresa har dåvarande postinspektoren i Kalmar Olof Reppler haft anledning göra anmärkningar emot postbonden i »Kåhlserum» (= Kolsrum i Högsby socken i Kalmar län) och meddelar i en skrifvelse af den 10 mars 1715 till postverkets chef, »huruledes postbonden där sammastädes Greges Pehrsson hemmanet alldeles förderfvat, och nästan till att säga, i grund ruinerat, och stundel. mera sker; hvarigenom hemmanet så kommer af sig, att man fruktar före, en annan åbo det intet vill, utan frihetsår emottaga».

Till bestyrkande af sina påståenden bifogar Reppler ett syneinstrument, upprättadt den 22 juni 1714, hvilket torde kunna vara af intresse för denna tidskrifts läsare, medan det lämnar en fullständig förteckning öfver gårdens särskilda byggnader och angifver måtten på dem samt därjämte innehåller ett och annat meddelande, som torde hafva sitt värde ur byggnadshistorisk synpunkt för den landsändan. Långbord, säten och sängar voro t. ex. där och då icke »mobiles» utan oskiljaktigt förenade med »stufvan».

Af denna anledning meddelas här nedan en afskrift af nämnda syneinstrument, hvars original finnes i riksarkivet, i öfverpostdirektörens arkiv bland postkamrerarens memorial, där det ligger som bilaga till Claes Skraggenschiölds memorial af den 18 mars 1715.

T. H.

Anno 1714 d. 22 Junij woro under technade ifölje af högwällborne H:r grefwen och landshöfdings ordres af den 21 Majj innewarande åhr samt uppå Befallningsmans der uppå gifne ordres, till länsman Oluf Larsson att hålla laga hussesyn på halfwa Påst hemmanet Källsrum hwilket Påstbonden Grells Pärsson åboor, närwarande å Påsthemmanes wägnar Påst In Spectoren wällbd:e H:r Oluf Reppler, samt ländsmanen Oluf Larsson, nämmbdemännen Pär Elofs i Hultnäs och Måns Ehrsson i Fårssery, och befantz fehlaktigheet efter det nogeste besichtigandhe som fölljer Nämbl.

	Smt.	
	Dr	öre
<i>Mangården:</i>		
En Sätthes Stufwa söder på gården, 11 all:r lång och 11 ahl:r bredh, till Wäggar behållen, Tacket förrutit, bör med näfwer och tårp reppareras för	2	—
Till det inutj stufwan bör lagas och up höjes för	1	—
uti gafwelln och sijdowäggarne är 3:ne fönster luckor, till 6 fönsters rum, men Ett fönster och 5 st. Ruthor i dhe öfrige ähro sönder slagne, hwilkett kan af nyo dtt skaffas för	—	21

	Smt.	
	Dr	öre
långbor och sätthe, 2:ne wäggfasta Sängar, sampt Spissell och backungn alt behållet, Stufwudöören på järn uthan låås.		
Farstugo till det förrutit bör nytt inläggas för	1	—
En giäste stufwa öster på gården 9 ¹ / ₂ ahln:r lång, 11 alnar bredh, till Wäggar behållen, men östra sidesyllen förruten, bör en af nydom under sätties och Efter nämbdemenens värdie för	2	—
Tacket med dråp befunet, bör med några pund näfw:r öfw:r alt spessas kan sig låta giöra för	1	16
utj fönstren är 2:ne Ruthor sönder bör lagas för	—	2
Inutj Stufwan bor och Sätthe sampt Spissell tillicka med Tille, och En Säng, alt behållet.		
Ett Wijster huus, närr på gården, är fuller något gammalt, och till någre stäckar uthâm på Wäggen taget skada af Wäthan, hwilket huus, af Synnemännen icke der före kan ogillas uthan bör samma stäckar af skrädas och med bräder fordres, tillicka med knuttarne Tiäras och med bräder fodras kan sig alt låta giöra för	2	—
Eliet finnes detta huus jnutj med tilde och öfverrum, sampt dörr på järn och Stäcke låås behållet.		
En Sädes och miöhl bodh, öster på gårdn till Wäg och tilde behållen, men tacket för dråp bör lagas, med nogån pund näfwer och häng för	1	16
En bodh änu på gården sârn till klädes bodh hafwer Warit bruckat, och än där till bruckas kan, allenast Tacket och tilldet blifwer af nyo up repparerat, hwilket kan giöras för	2	16
Ett litet huus i samma byggnadt, brede wijd dhenna före nämbde klädesbodd sârn till Redskapshuus bepröfwes till alla dhellar tienliget wara, allenast Tacket blifwer med 6 p näfw:r sampt häng ell:r târf betäckt, tillicka med på Wästra gafwellen husset up höijes och En mullstäck under lägges, kan altsamans giöras för	2	—

	Smt.	
	Dr	öre
Ett himbligt hus finnes alt behållet.		
Mangården dells med huus och dells medh gierdes gåll in- bygdh, men fehlas Port och Porteskuhlet lagas för . . .	1	16
Ett huus finnes utj mangården, såm är öfw:läp hus och till Wäggar behållet, men såm här wijd gården ej finnes någet mälte eller tårke huus, hwilket bepröfwas nödigt wara, ty finnes detta där till Tienliget, allenast det måste ifrån mangården flätas, och med tårkelage sampt ungn och tack uprättas efter nämbdens uthsago för	4	—
En Badstuga finnes wäll, allenast till Wäggen upsatt, men fehlas Röste stäcker, ungn och tack, sampt dörr bör up- lagas, och förfärdigas med	4	—
<i>Ladugården.</i>		
En logeladu 23 ahl:r lång och 9 ahl:r bredh till Wäggen behållen, men såm befinnes att Södra gafwell Wäggen är emoth Ett gamelt foder huus med sin gafwell allenast med stålpar uppskiftat uthan knutar, ty bör dethsamma gålf ned tagas och med ny gafwl uphyggas, och sam- manknutas såm bepröfwas skie kunna för	5	—
Tacket bör med näfwer och hång reppareras, sampt närre gafwellknutarna med bräder fordras, hwilkit kan alt- sammans skie för	5	—
En foder lada stor, som förr warit till En logelada; men såm wijd gården icke någon annan foder lada finnes och detta Ett öfw:rläp huus är, alldenstund logelada fines, Ty pröfwa nämbdemänen detta till foderhuus för gått gilla, allenast till tacket och knutarne, bör användas reparation och lagande för	4	—
Ett fähuus finnes fuller, men kan af Synemän icke för gått pröfwat, uthan skall ett nytt uppsättias för	18	—
Ett Stahll finnes och gamalt med 2:ne knutar uppskiftat, bör äfwen och Ett nytt stall uppsättias för	10	—

	Smt	
	Dr	öre
Ett fährehuus Wyd gården, behyfwes, måste och efter synemänens ve(r)die upsätties för	4	—
Ett svynhuus finnes behållet.		
Gierdesgårdh kring åcker och äng behållen och färdig — 120 fambnar.		
Oduglig såm bör af nyo up hägnas för 1 $\frac{1}{2}$ smt f. 154 f. gör	4	26
dito medellmåtig såm bör reppareras $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ smt f. 100 f. gör betes hagen odugelt 340 fr bör af nyo up hägnas a 1 $\frac{1}{2}$ smt famnen gör	1	18
	10	20
Summan	88	23
Hvad humblegården anbelangar, så finnes icke mehra än till 62 stänger Wijd mackt hållen.		
Skoug och timber hugge och wed brand fins Efter nöötärf-tigheeten.		
Betes marken, eller så kallat, muhle bethe till Boskafen finnes och nu såm i förige tyder med sin wohlige upp-rödning wyd makt hållen.		
Till åcker och äng, befinnes gården, wara wijd sit fulla bruk och behållen.		
Såg och miöhlqwarnställe till dhenna gården finnes intet.		
Att dhenna Huusesyn är Således richtigdt och i nogaste observerat, befunnit, verderat, som åfwan Specificerat ähr dhett Attesterar under technade		
<i>Oluf Larsson</i> <i>Pär Elofsson i Hultznäas PES</i> <i>Måns Ehrsson i Fårssery MES</i> Nämbdemänner.		